

Encara hi ha molta feina a fer

Tots els oficants del sistema de govern de la monarquia, han arribat a tenir la sensació de que tot perill, per a ells, ja és passat.

En els primers moments, quan l'entusiasme republicà omplia els carrers de les urbs, ells, tenebrosos, varen restar quietes a casa seva. Penien por. No sabien quin fora el ritme revolucionari. No sabien si després de l'escat de joia i d'entusiasme vindria la persecució i potser la venjança.

La República ha estat ben generosa i ha proclamat aquesta intenció. L'ordre no va ésser pertorbat; i la indignació popular que de vegades és justícia, va contenir-se en el marc nobilitant d'un entusiasme ardent. No hi havia lloc en el cor del poble per a cap altre sentiment que no fos un sentiment de joia.

Ben malament ho paguen els reaccionaris. Sis mesos de República, i s'han descobert dues intencions de conspiració. Aquests dies ens vénen les notícies de dipòsits d'armes trobats a Biscaia. Tots els reaccionaris d'allí i d'ací s'ajunten per fer una campanya revisionista, que no és altra cosa que una campanya clerical i monàrquica. Homes de Catalunya que es diuen republicans, parlen en el miting junt amb aquests homes d'altres llocs que porten dins l'ànima l'odi a la nova República. Això s'els permetia i se'ls emprava mentre es posaven dificultats i fins se sospentaven actes públics dels elements progressius.

S'ha dit que la revolució no s'havia realitzat encara, i com més s'examina més clara es veu aquesta gran veritat.

No, la revolució no s'ha fet. S'ha realitzat, sí, en el terreny dels principis, que hauran d'ésser traduïts en lleis i portats a la realitat de la vida. S'han posat els fonaments de la Revolució, però aquesta encara s'ha de fer.

S'han deixat sentir les seves primeres embranzides en desfer el militarisme, i empresonar els cabdills responsables, però queden en la vida civil, en els organismes civils, molts homes que són els nostres adversaris, i resten filtrats en els partits polítics gent de dreta, reaccionaris d'ànima, cavernícoles de dalt a baix que cerquen representacions populars amantant els seus sentiments per a poder servir-los millor.

Acostumem a tenir massa bona fe els republicans de tota la vida. Els ensenyaments de la història no ens diuen res en aquesta experiència. Arriba l'hora del triomf, i cerquem o admitem la col·laboració dels que ens hauran penjat si haguessin pogut. Tot es ja amb un gran bon desig de servir a la República. Però li fem mal, tant més per quant la República, per a fortificar-se, per a assegurar-se i per a complir la seva missió, ha d'ésser fortament esquerrana i ha de donar la batalla a tota la carcassa monàrquico-clerical i burgesa que fou la que sostingué a les velles institucions que anyoren.

Francesc Macià a Sant Andreu

EL PRESIDENT DE LA GENERALITAT, FRANCESC MACIÀ, EN LA SEVA VISITA A L'ENTITAT "L'AVENÇ", DE SANT ANDREU, AMB MOTIU DE LA FESTA MAJOR D'AQUESTA BARRIADA

L'obra cultural de Layret a l'Ajuntament de Barcelona

Francesc Layret no representava tan sols l'esperit crític que sabia blasmar les injustícies realitzades pels homes que detentaven el poder. Layret era, tant com això i més que això: l'esperit constructiu per excel·lència capaç de portar a terme amb un mètode i respon a una organització tots els avantatges i excel·lències que podien derivar-se dels principis revolucionaris per ell estimats.

Tan com per tot sels homes d'esperit liberal i avançat era estimada la vida de Layret, tant era desitjada la seva desaparició pels homes de les dretes sense distinció de matissos, que en l'odi i en la defensa de totes les seves prerrogatives injustes prou han sabut sempre ajuntar-se els homes de la reacció.

Analitzar l'obra de Layret a l'Ajuntament de l'època que hi fou regidor, és tan com posar de manifest la seva vàlua i capacitat.

L'any 1908 Layret era portat a regir els destins de la ciutat per sufragi popular, i ben prompte veia la seva formidable capacitat d'organitzador i home capaç d'abastar els problemes en el seu conjunt.

Un pressupost de cultura confeccionat llavors i signat per Layret, Puig i Alfonsó, Pere Rahola i Pere Magriñà, tingué la virtut de produir la unió ve suara comentàvem feu impossible que fos una realitat el començament de grans grups escolars capaços de respondre a les necessitats de Barcelona.

Aquest pressupost extraordinari de cultura tenia tota la vida i tot l'esperit liberal de Layret. I era aquest precisament el motiu perquè els homes de la reacció no podien admetre el pressupost. No es tractava tan sols de crear uns edificis moderns que responguessin al motiu per què eren creats; es tractava també i principalment de donar ànima a tot el pla d'ensenyament primari i post-escolar.

En realitat, tota l'obra realitzada després dels diversos ajuntaments no és sinó el corollari d'allò que Layret intentà realitzar. Però d'aquella obra n'ha estat foragitada la part més important.

Junt amb les construccions Layret va preocupar-se d'organitzar un programa escolar. I aquest programa és precisament el que manca encara avui a l'obra escolar que realitza l'Ajuntament de la ciutat.

A la memòria que s'acompanyava als pressupostos especials de cultura, es donava la fórmula per a resoldre el problema de l'ensenyament en llengua materna. Podríem dir que la solució que avui s'ha adoptat no és molt allunyada de la que ja es preconitzava en aquella data.

Fou l'ensenyament de la religió el cavall de batalla que utilitzaren els homes de la reacció per a combatre el projecte, i llavors pogué posar-se de manifest quins eren els enemics de Layret. Llavors pogué veure's quins homes eren els que s'ajuntaven per a iniciar una lluita que fins avui després amb el vergonyant assassinat.

Una de les bases del projecte a l'ocupar-se de l'ensenyament religiós és delà: "L'ensenyança en aquestes escoles serà neutra en matèria d'ensenyament." I aquí es trobava el fonament de tota l'oposició. Es disposava també que tant en els llibres de lectura, com en els d'aritmètica,

geometria, higiene, geografia, història i tots els que constitueixen l'ensenyament general no tindrien cap manifestació en matèria religiosa que presuposés una coacció als sentiments de l'alumne.

Oberta una informació pública sobre el pressupost confeccionat, acudiren a la mateixa bon nombre d'entitats. La gran majoria es mostraren favorables al mateix.

Es curiós, per contra, anotar les entitats que informaren en contra i que foren les següents: Delegació Regional de Primera Ensenyança; Centre Catòlic de Sans; Col·legi de Rectors de Barcelona; Junta Diocesana de Defensa; Acadèmia de la Joventut Catòlica; Congregació Filles de Maria Immaculada; Centre Anglès d'Hostafranchs; Societat "Patronat de l'Obrer de Sant Josep"; del Poble Nou; Diverses senyores col·leagues; Institut Agrícola Català; Joventut Catòlica de Sant Andreu de Palomar; Junta diocesana d'Associacions catòliques; Junta local tradicionalista; Comissió del Circol Tradicionalista del Districte IX; Centre monàrquic Conservador de Barcelona; Associació Reparadora de Plus IX; Centre Obrer de "Nostra Senyora de Montserrat", de la Barceloneta; Patronat de l'Obrer; Apostolat de l'Oraçió de Sant Vicents de Paul; Associació de Propietaris de finques urbanes de Barcelona i Circol Barcelonès d'Obres.

Es veu, doncs, que eren els que formaven la conxorxa per a oposar-se a un pla racional d'ensenyament. En un país que no hagués estat, com el nostre estava llavors, sota la fèrula d'una aprofitosa oligarquia res hauria significat aquesta oposició, màxim tenint en compte el nombre i qualitat de les entitats que s'ajuntaven a l'obra del primer pressupost de cultura.

Al Tivoli i al "Frontón Conda" se celebraven uns mitings de protesta contra el pressupost, i tota la cleri-càlia obtenia del llavors alcalde Domènec J. Sanllehi la suspensió de la ja esmentada base cinquena que es referia a la religió.

Aquest acte despòtic i arbitrari de l'alcalde promogué una sorollosa campanya per part de tots els estaments amb pròpia consciència de la seva dignitat, culminant aquesta campanya en un miting anomenat de la Tolerància i celebrat al teatre Tivoli en el que hi prengueren part els senyors Martrus, Calzada, Comaposada, Tona Xiberta, Gubern i Layret, el qual, per la seva qualitat de president de l'acte, resumí els discursos. S'adheriren a l'acte els que eren diputats a Corts senyors Vallès i Ribot, Hurtado, Carner, Llarí i Miró.

De res valgué l'expressió del voler unànim de la ciutat. El governador Angel Ossorio i Gallardo prengué la resolució de suspendre el pressupost ordinari de cultura.

Layret havia ja donat fe de la seva gran capacitat. Tots els elements de la reacció pogueren donar-se compte de la seva vàlua. Per això en la seva vida següent essent combatut per tota aquesta xurma que finalment armaria un pistoler perquè acabessin amb l'home que significava per ells un element dels més capacitats per acabar amb tota la degradat conformació social que ells detentaven.

L'aviador Lemoigne és el recordman d'altèria en avió, i el professor Lecarme fou el primer que el Chamoni al Montblanc per telegrafia l'any 1891, i tingué encàrrecs i missions científiques per diverses societats.

El quatre han tingut un canvi d'impressions sobre els fenòmens atmosfèrics i meteorològics de l'alta i mitjana atmosfera, observades anteriorment en diferents ascensions.

També han tractat de la construcció d'un aparell capaç d'atènyer gran altèria.

L'ambaixador alemany a Londres

A CONSEQUENCIA DE LA IMPOSICIO DE TASSES VA PRECIPITADAMENT A BERLIN

Ahr, l'ambaixador d'Alemanya a Londres, fou el primer que va arribar al Montblanc per telegrafia l'any 1891, i tingué encàrrecs i missions científiques per diverses societats.

El senyor Cambon, Ministre de França, envia ahr al President del Consell una nota de protesta per haver estat col·locats durant la nit del dissabte al diumenge inscripcions injurioses per França a les parets de l'Agència Consular d'aquest país a Kustendil, i haver trencat alguns vidres a cops de pedra.

El senyor Cambon ha protestat tant de la campanya que la premsa búlgara fa contra França.

EL DOCTOR SANCHEZ DEL CERRO que ha estat elegit President del Perú

Layret i Foix, Don Francisco

No us sorprengui la pospostat del nom, car essent aquestes quatre ratlles meves de record a l'amic i al condeixeble, penso quan així l'anomenava a ell i a tots nosaltres el vulgar catedràtic de Metafísica.

D'aquell formidable curs de la Facultat de Dret de la "Universitat Catalana" resten uns noms lligats a la història renaixentista de la nostra Pàtria: Algarra Postius, Carner, Folch i Capdevila, Jordi, Marqués, Masramon, Homar, Rius i Rius Taullet, Salvatella i altres.

Fou un curs d'inicials notablemets, d'amistosa fraternitat, alegre i bo, car era de joventut, però d'aplicació i de seriositat i fermesa quan calia, car d'ell eixiren a la vida ciutadana el Centre Escolar Ramon Llull, Joventut radical d'estudiants, el I Congrés de Llengua catalana i protestes i més protestes — amb pocs homenajes —, fins per les coses més llunyanes ocorregudes a l'estranger.

No he de dir pas jo si Layret era més o menys intel·ligent que els altres, però potser sí el més formal seriós, el que explicava més exactament el text de l'assignatura, amb to oratori, alçant la veu més forta que alguns dels professors, els quals, fluïxos d'aquelles veus, detenien amb una veueta feble i quasi inintelligible, coses que, com molts de nosaltres, no sabem de què anava.

Layret era un home; poc amic de bromes i soroll; afeble i bon amic dels companys i sempre, fins a la mort, el trobarem igual, adornat de la seva especial modestia, en les més diverses ocasions, ocupant alts càrrecs o en el despatx.

Encara recordo amb indignació l'examen cruel, interminable, tan poc cristià que li va fer sofrir el catedràtic de Dret Canònic. I en mig del tot donava gorg veure que no el podia tornar, fins superant-se. L'ènergumèn vinga demanar-li dades i noms, i Layret els hi abocava a raig fet, fatigant-lo. Hagué de mantenir-li la matrícula d'honor, que crec mal perdé.

Des de l'any 1903 hem perdut amb pena fondíssima un nombre ja massa crescut d'aquells boníssims i estimats condeixebles, els amics de carrera més vnguts que els d'infantesia, però com que la mort trucà a la porta de fals tan natural que diu: "Ja n'hi ha prou", ens condolia el comiat definitiu d'unes vides que compartiren amb nosaltres uns anys de gratíssim record, però l'esdeveniment no ens revoltava, ens ajuia, no ens indignà com la mort cospada per la mà humana, alevosa, comesa contra l'home que únicament havia fet bé, exercit dignament i brillant la professió i que amb noblesa i fe propugnà amb valentia els seus ideals i polítics.

La pena ens fou més sensible perquè a Layret l'hi guardàvem a més de les consideracions d'amic, les atencions degudes al seu estat, i el fet de la seva agressió ens fou encara més repugnant per desigual i troidora.

F. NELLO

El centenari de Victorien Sardou

Constatava dies enrera M. Edmond Sée a la "Revue de la France" que als començaments de la temporada teatral d'enguany, s'havia parlat mantes vegades, en els medis literaris i teatrals, de celebrar el centenari de Victorien Sardou, nascut a París l'any 1831 i que fou un dels més ardits i apassionats amadors del teatre. Però Sardou, tan popular en altre temps, sembla ja avui gairebé oblidat. Del seu enorme repertori, solament "Madame Sans-Gêne" i dues o tres obres més són representades alguna vegada. I si la Comèdia Francesa ens promet una represa de "Patrie" en ocasió del centenari del seu autor, no hi ha sinó el teatre de la Moneda a Brusselles que ha posat l'obra en escena sota la seva forma lírica.

Tot això ofereix motiu per una malenconica meditació sobre tot si hom pensa en la preponderància i en la importància de Sardou en els medis dramàtics durant gairebé mig segle; i ens presenta alhora un cas d'injustícia ja que no tot és, en la seva obra, d'un valor indubtable, l'autor de "Patrie", de "Divorcions", de "Madame Sans-Gêne", de "Faites de mouche", ha donat prova d'estar combatut dels dons més variats i d'un empremta personal ben destacada.

Quina serà la classificació definitiva d'aquest teatre, d'aquestes innumerable comèdies i drames, davant la posteritat? Hom no pot pas predir-ho sense perill d'equivocar-se. Potser serà solament l'esplendent "Madame Sans-Gêne" que mantindrà viu i lluminós el renom de Victorien Sardou.

A Estats Units ja no més hi han 149 mil.lionaris... que també es menjaran entre ells

Washington, 1.—Les estadístiques fa poc publicades, demostren que el nombre de milionaris als Estats Units s'ha reduït a 149.

L'autor teatral francès F. Gallipaux, que es troba greument malalt a París

Han estat executat set homes acusats de conspirar contra el règim

Han estat executats set conspiradors que treballaven a compte del Govern dels soviets i que foren condemnats a la última pena pel Tribunal de Baranovitz.

cada dia ...

Butlletí del temps

Un dia gris, el primer dia veritablement gris, el primer dia d'hivern veritable. Malgrat que, oficialment, no hem entrat a l'hivern. La gent ha anat pel carrer més que de pressa, i amb el nas vermell com un fanal.

Un dia gris, un dia d'hivern. Un dia per a pensar en la neu: en la neu del coll de Puymorens, del port de la Bonaigua, de Núria.

Per a pensar-hi, però, vora la llar-de-foc o el radiador i en una cambra com més confortable millor.

Cinquanta cinc canonitzacions

A Roma hi han actualment cinquanta set causes de canonització i quatre-centes noranta quatre de beatificació ja són causes.

Cinquanta cinc d'aquestes causes són d'espanyols. Entre elles segur que hi haurà la d'aquell carabassot del pare Claret, el qual, amb Isabel II i la Monja de les Lagues, formà una de les trinitats més gracioses i pintoresques del passat segle.

Ja ho veuen, no ens podem quedar: tindrem cinquanta cinc sants més. Espanya ha estat sempre terra de sants.

Per això hi han hagut sempre tan poques escoles: perquè abundaven massa els sants, els sants com el pare Claret.

La vida cara

Aquests dies la premsa parla d'un crim comès als camps d'Hospitalet: un home mort a garrotades.

Una de les versions és la següent: sembla que el mort, quan era viu, entrà a un camp a collir escarxofes. I uns pagesos, enemics, pel que es veu, de què les escarxofes siguin collides, el mataren a garrotades.

Aquest acte de brutalitat, de valvisme, un amic nostre el comentava així:

—Mai hauria dit que les escarxofes es paguessin tan cares.

El ve er "Hougomont" ha arribat a Londres després d'una terrible travessia

Ha arribat a Londres el veler francès "Hougomont", de quatre pals, que hom donava com a perdut amb tripulació i carregament. Porta un mes de retard.

L'"Hougomont" havia sortit del port de Wallaroo (Austràlia) el 4 de juliol darrer, amb un carregament de 3.000 tones de blat. El navili tingué una travessia terrible, i especialment peis aralles del cap Horn sofrí una sèrie de violents tempestats de les quals se salvà gràcies a l'abnegació i disciplina de la tripulació i al seny del capità. En el curs d'una d'aquestes espantoses tempestes, segons l'expressió dels mariners, les veles s'esquinçaren "com un paper". Amb les veles esparcades i tota la nau malmesa, l'"Hougomont" ha acabat el seu viatge dramàtic, i ha arribat al port de Londres amb un mes de retard.

La seva arribada ha causat una gran alegria, doncs les famílies dels mariners havien passat una angouosa terrible. Sor-tosament, tota la tripulació ha arribat salvada i amb salut.

CLIXE DEL DIA

La venedora de focs de bengala

La llei de Linch

Quan, de tant en tant, ens arriba la nova de que als Estats Units la multitud trada ha cremat un negre de viu en viu, després d'arrossegar-lo per tot el poble, uida-ri els ulls i arrencar-li la pell a tires, ens preguntem, amb dolor, quina eficaçia han exercit en els pintorescos habitants de Nord-amèrica les Bibles i els Evangelis que tant profusament denuncien llur ascendència puritana... El fet de destruir fredament, cruelment la vida d'un home, constituïrà sempre un crim, un crim abominable per molt feixuga que sigui la culpa de l'executat.

Abans, a l'antiquària, no es mirava prim i tant eren linxats blancs com negres. Avui són gairebé aquests el que tenen la trista exclusió, que ningú, certament, no els disputarà. Ara bé, com que aquí no disposem de negres per quarterar a cada moment i els pocs que hi ha són bozadors que podrien tornar-s'hi, si volem posar-nos a l'altura dels Estats Units, en matèria d'execucions a la via pública, no tenim més remei que valer-nos del primer indocumentat blanc que es presenti. (Es millor, si volem quedar bé, que linxem indocumentats, ja que això estaria compromissos als heroics linxadors.)

Per a començar a fer paleses les nostres aptituds assimilatòries d'empentes tan colpidors com els de la vella justícia de les "Praderes", ja ens hem apuntat un tant. Vegi's sinó quina sabor de linxament "legal" no té la lliçada mortal de necessitat que hom va imposar ja pocs dies a un innocent lladre de carrosses... Aquell home, subjectat de peus i mans, sofrint la pluja lenta i isocrona de cops, que devia occr-lo, és un document de primer ordre per a evidenciar que, en quan a civilització, aquí som, si ja no fa, del mateix calibre que els Estats Units, una de les Repúbliques més velles i progressives del món.

Cal demanar de seguida la medalla del Mèrit Civil pels valents apallissadors d'Hospitalet, que d'una manera tan seriosa i contundent han contribuït a posar el nom de Barcelona a una altèria envejable. Així que tinguem l'Estatut, els anomenarem, per dret propi, entrenadors perpetus de la nostra policia interna...

J. M. F.

Els criminals científics

El gran procés contra els negociants d'estupetaents

Ahr a Basilea va finir el gran procés seguit contra els contrabandistes de drogues tòxiques, el qual ha durat 15 dies.

El Tribunal Correccional ha condemnat al principal acusat, doctor Muller, ex-oficial de l'exèrcit alemany, a 9 mesos de presó i al pagament de 20.000 francs de penya; al cap dels contrabandistes de la frontera, a 6 mesos de presó i una penya de 1.000 francs i al doctor Rand de Ginebra a 4 mesos de presó i una penya de 10.000 francs.

—Has vist el que diu el Bisbe? Que tenim de combatre amb les armes de la fe.

—Jo no podré. Tres revòlvers me tenia, els vaig portar al Govern Civil.

—Has vist el que diu el Bisbe? Que tenim de combatre amb les armes de la fe.

—Jo no podré. Tres revòlvers me tenia, els vaig portar al Govern Civil.